

Martin Fahlgren

Sverigedemokraterna och den svenska vänstern

Detta är en redigerad och utvidgad version av en inledning som hölls vid ett debattmöte om svenska vänstern lördagen den 6 november (på grund av tidsbegränsning var jag tvungen att avkorta talet på mötet). Noter med kommentarer, lästips m m har tillfogats.

Vi hoppas att kunna publicera fler av inledningarna längre fram.

Martin F 8/11-2010

Jag ska dryfta en fråga som stötts och blötts ganska mycket efter valet och som det också helt klart råder delade meningar om inom vänstern, nämligen Sverigedemokraterna, SD.

Man är inte överens om hur man ska bemöta SD. Man är inte ens överens om hur SD ska karakteriseras. Vissa anser t ex att vi har att göra med en modern variant av fascism, medan andra anser att det är helt fel. Uppenbarligen krävs klargöranden och debatt för att helst komma fram till en samsyn eller åtminstone en någorlunda gemensam taktik – den svenska vänstern är redan svag och splittrad och inte blir det bättre av att dess olika delar drar åt olika håll.

Jag ska ta upp problemet SD ur 3 aspekter:

- 1) Orsakerna till SD:s framgångar.
- 2) Vilken sorts parti är egentligen SD?
- 3) Hur bekämpar man ett sådant parti (och tvärtom hur man inte ska göra)?

Orsaker

SD:s valframgångar har – med rätta – upprört många. Vi har nu i riksdagen ett reaktionärt parti som står för värderingar som nog ingen här stödjer: främlingsfientlighet, islamofobi, osv. Ett parti som splittrar mellan ”svenskar” och ”invandrare”.

SD:s frammarsch hänger samman med att det finns problem i det svenska samhället, problem som många upplever att de etablerade partierna inte förmår eller vill lösa. *Vilka* samhällsproblemen är, det råder det många olika meningar om. Vi här på mötet är förmodligen överens om att det handlar om sådant som ökade klassklyftor, den höga arbetslösheten, den sociala utslagningen, försämringarna av det sociala skyddsnetet – dvs frågor som egentligen traditionellt borde ha gynnat vänstern, men som vänstern av en rad olika skäl misslyckats med att fånga upp opinionen kring.

Felaktigt bruk av etiketten fascism får negativa konsekvenser

Vissa menar att det egentligen inte spelar någon roll vad man kallar SD. Man kan mycket väl ändå i det stora hela vara överens om den *taktik* och *politik* som man bör föra gentemot SD. Det ligger en del sanning i det, men tyvärr kan också en etikett som *fascister* – om den är felaktig – bidra till att politiken blir felaktig och även göra det svårare föra en dialog med ”vanligt folk”.

Benämningarna ”fascist” och ”fascism” kan användas på flera olika sätt. Den ena ytterligheten är att använda dem som skällsord: ”jävla fascistsvin”, ”dom är ena riktiga fascisterna”. Det kan väl nästan vem som helst häva ur sig om man tycker att något är reaktionärt. Så länge som man använder orden på det sättet är det inte så farligt. Men om man tar etiketten fascism

på allvar, dvs baserar politiken på att vi har att göra med ett fascistiskt parti, då kan detta – om partiet inte är fascistiskt – leda till mycket svåra politiska misstag.

Att ersätta analys och förståelse med skällsord och känslsamhet är överhuvudtaget ingen bra metod. Spåren förskräcker:

Vad uppnådde det tyska kommunistpartiet i början av 30-talet med att stämpla socialdemokratin som fascistisk – socialfascistisk? Jo, man bidrog till att fördjupa splittringen inom arbetarklassen och försvårade kampen mot den verkliga fascismen.

Vad uppnådde man med att redan 1931 utnämna den borgerliga (av socialdemokraterna stödda) Brüning-regeringen, som fascistisk? Ingenting annat än försvaga och avtrubba arbetarnas förståelse för den verkliga faran – nazisterna som tog makten 1933.¹

Vad är fascism?

En grundförutsättning för att man ska kunna utforma en korrekt politik är att man utgår från *verkligheten*, inte mer eller mindre subjektiva idéer. Det gäller att undersöka och analysera verkligheten. Och en marxist försöker givetvis använda marxismen som verktyg för detta. En marxist utgår från den ekonomiska och sociala verkligheten, att det nuvarande samhället är ett *klassamhälle* och att politiska rörelser uttrycker *klassintressen*. För att fastställa ett partis natur gör man en klassanalys. Det gäller att besvara frågor som: Vilka intressen uttrycker partiet? Vilket är partiets sociala bas, vilka är partiets mål och medel?

För att förstå den klassiska fascismen måste man utgå från de ekonomiska, sociala och politiska förhållanden som rådde när den uppstod, dvs den jordmån som gjorde det möjligt för fascismen att slå rot och växa till.

Fascismens uppkom efter 1:a världskriget och växte till styrka särskilt under den svåra ekonomiska krisen i slutet av 20-talet (den italienska fascismen upprättade dock sin totalitära diktatur redan 1925, efter flera år av omfattande kris och hård klasskamp²). Fascismen uttryckte och kanaliserade desperation från breda folkgrupper, i synnerhet småborgarklassen och det som man brukar kalla för trasproletariatet (utslagna, arbetslösa osv). De fascistiska rörelsernas framväxt utgjorde samtidigt en reaktion på den hårda klasskampen efter kriget, som hade varit nära att leda till revolution i stora delar av Europa, men misslyckandet för dessa revolutioner bäddade för en reaktion där många sökte efter en annan radikal lösning på de djupa samhällsproblemen.

En viktig poäng i sammanhanget är att under en svår och djup kris så tenderar motsättningarna i samhället att öka och allt fler människor mister tron på de traditionella politiska partierna och blir benägna att söka nya radikala lösningar på problemen. I sådana situationer kan båda revolutionära och reaktionära partier snabbt vinna många anhängare. I Tyskland t ex växte under åren 1928-1933 både kommunistpartiet och nazisterna, fast nazisterna växte snabbast, just beroende på att småborgare och andra skikt inte såg den revolutionära vägen som ett realistiskt alternativ. Detta berodde både på att det revolutionära uppsvinget efter kriget hade

¹ Man kan ju tycka att kommunisterna efter Hitlers maktövertagande borde ha insett det galna i den förda politiken. Det dröjde dock över ett år innan man började ändra politisk kurs. Det förklarar att svenske partiordföranden Sven Linderot så sent som 1934 kunde förklara ”att den socialdemokratiska regeringen och socialfascismen överhuvudtaget även här i landet är fascismens vägröjare är ju klart. Man kan konstatera att socialdemokratin i Sverige i flera fall distanserat den tyska socialdemokratin som bär huvudansvaret för fascismens seger i Tyskland”! (Sven Linderot, *Komintern visar vägen*, Stockholm 1934)

² Mussolinis väg till makten påbörjades med ”marschen mot Rom” i oktober 1922, vilken ledde till att han utnämndes till regeringschef av den italienske kungen. Denna position använde Mussolini för att steg för steg genomföra fascisternas totala maktövertagande (bl a med hjälp av omfattande valfusk vid 1924 års val). Diktaturen fullbordades 1925, då bl a alla andra partier förbjöds. Om den italienska fascismen, se [Fascismens uppkomst](#) av Robert Paris.

avmattats efter att ha misslyckats att leda till revolutionära segrar *och* att arbetarrörelsen inför det fascistiska hotet inte kunde samla sig till beslutsamt motstånd och återta initiativet.³

Detta är i korthet bakgrunden till fascismens framgångar.

Vad utmärkte då de fascistiska rörelserna politiskt och organisatoriskt?

De fascistiska rörelserna byggde på en *utomparlamentarisk massrörelse* (småborgare...).

Kampmetoderna var våldsamma – man organiserade *väpnade band* (nazisternas Stormavdelningar, de italienska svartskjortorna osv) för att fysiskt slå ned politiska motståndare, stoppa andras politiska möten osv. Misshandel och mord på misshagliga personer var heller inget som man tvekade inför.

Den uttalade huvudfienden var ”bolsjevismen” som sågs som en logisk följd av *marxismen*. Fascisterna var därför ideologiskt *antimarxister* och betraktade alla rörelser som på något sätt stödde sig på marxismen som fiender (dvs hela arbetarrörelsen, även den socialdemokratiska).

Fascisterna ville *avskaffa den parlamentariska demokratin*. De var ute efter *diktatur*. Främsta målet var att krossa arbetarrörelsen – det var f ö just fascismens inriktning på att krossa arbetarrörelsen som fick viktiga skikt inom borgarklassen att till slut satsa på det fascistiska kortet, men fascisterna var även ute efter att göra sig av med andra borgerliga partier.

Demokrati tillämpades f ö inte ens *inom* de fascistiska rörelserna själva. Anhängarnas uppgift var att utföra ledarens vilja. Istället för partidemokrati odlade man *ledarkult*. Partidagar och liknande syftade till att förankra ledningens politik bland medlemmar och anhängare, inte att utforma den.

För fascismen var det *nationen* (eller i nazisternas fall rasen – arierna) som var det viktiga. Klasskamp var av ondo. I stället för fackföreningar och liknande förespråkade fascisterna *korporationer*, organisationer där både arbetsköpare och arbetare/tjänstemän skulle vara representerade och där ”nationens intressen”, dvs klassarbete, skulle stå i fokus.

Den fascistiska ideologin var *nationalistisk* och *totalitär*, dvs fascisterna strävade efter att utrensa allt som inte överensstämde med det som de själva ansåg vara korrekt – de ville strängt kontrollera alla konstärliga uttryck: litteratur, film, konst och arkitektur skulle främja de fascistiska idealen såsom de bestämdes av ledaren och *hans* [det var alltid en *han*] närmaste.⁴

Och SD då?

Det inte är många av dessa egenskaper som utmärker dagens SD.

En bakgrund av omfattande klasstrider och misslyckade revolutioner? Nej!

³ Trotskijs texter under 1930-talet handlade till stor del om dessa frågor och vad som måste göras för att sätta stopp för fascismen. Se [Kampen mot nazismen i Tyskland](#) och i [Om Frankrike \(1934-36\)](#)

⁴ Detta att fascisterna ville avskaffa den parlamentariska demokratin och upprätta en totalitär diktatur sades vanligen inte öppet i deras program – i det italienska ”nationalfascistiska” partiprogrammet står t ex bara kortfattat: ”Parlamentets nuvarande maktbefogenheter och funktioner bör begränsas.” Men om man även tar del av andra skrifter och tal (t ex i Hitlers ”Mein Kampf”) så kan det inte råda någon tvivel om att de var de stod i frågan demokrati/diktatur.

Att fascisterna i sin kamp om makten utnyttjade den demokrati som de föraktade och ville avskaffa är inget förvånande och det var heller inget som de stack under stol med. T ex skrev nazisternas propagandachef Goebbels i april 1928: ”Vi inträder i riksdagen för att i demokratins vapenarsenal förse oss med dess egna vapen. Vi blir riksdagsmän för att lamslå Weimar-andan med dess egen hjälp. Om demokratin är så dum att den för denna björntjänst ger oss fribiljetter och dagtraktamenten så är det dess egen sak. Det bryr vi inte vår hjärna med... Vi kommer inte som vänner och heller inte som neutrala. Vi kommer som fiender! Vi kommer som vargen som bryter in i fårhjorden.”

En utomparlamentarisk massrörelse klassmässigt baserad på småborgare, trasproletariat? Nej!
Systematiskt användande av våld och terror mot politiska motståndare? ...

Hat mot arbetarrörelsen? ... – Att göra slut på den stridbara arbetarrörelsen var ett huvudmål för fascisterna. Någon sådan arbetarrörelse finns inte idag (i Sverige).

Hat mot demokratin? För diktatur?

Ledarkult?

... osv

Inget av detta kan sägas utmärka SD. Det som SD har gemensamt med fascismen är nationalismen och därmed sammanhängande frågor (fientlighet mot allt som man uppfattar som icke-svenskt – invandrare i synnerhet icke-kristna sådana, främmande kulturer överhuvudtaget och i synnerhet sådant som förknippas med islam, ”vårda svenska kulturarvet”). Men nationalism av sådant slag är egentligen inget nytt – det är drag som man kan återfinna hos många andra borgerliga partier, särskilt före Andra världskriget. Det är också något som utmärker många högerpartier i dagens Europa. Att påstå att SD skulle vara mer eller mindre unikt i detta avseende innebär en skönmålning av Sarkozy & Co.

Att det finns få likheter mellan SD och den historiska fascismen inser de flesta. De som ändå vill beteckna SD som fascistiskt brukar därför dra fram 2 argument:

1) SD har sina rötter i fascismen, främst Vit makt-rörelsen och har ledande medlemmar med fascistisk/nazistisk bakgrund.

Detta argument är inte särskilt bra, eftersom ett partis karaktär måste bedömas av vad det står för och gör i praktiken. Historiskt har det funnits gott om fascister eller personer med fascistiska/nazistiska sympatier i svenska politiska partier (inte minst Bondeförbundet och det svenska högerpartiet – detta gör inte dagens CP och moderaterna till fascister, f ö inte ens dessa partier under 1930-40-talen).

2) Eftersom det är uppenbart att det är stora skillnader mellan SD och den historiska fascismen, så säger man att SD är fascism i en ny, modern form.

Om skillnaderna mellan 30-talets fascismer och dagens SD är så stora, vad är det då för mening med att använda begreppet? Den historiska fascismen hade vissa utmärkande egenskaper och begreppet fascism är knutet till dessa. Saknas dessa kännetecken, då blir etiketten missvisande och leder fram till en felaktig politik: Det finns t ex de som med hänvisning till att SD är fascister argumenterar för att det är OK att sabotera deras möten och t o m trakassera och fysiskt angripa enskilda SD-medlemmar. Resultatet blir att SD får en martyroll medan vänstern kan framställas som odemokratiska våldsverkare. Detta avskärmar vänstern från ”vanligt folk”, just de som vi vill få att ta avstånd från SD och deras idéer.⁵

Dessutom är det viktigt att inse att det inte går att politiskt oskadliggöra SD med minoritetsaktioner, i synnerhet nu då partiet blivit ”etablerat” och sitter i riksdagen.

⁵ För att undvika missförstånd vill jag påpeka att det givetvis inte är fel att *demonstrera* mot SD och andra mer eller mindre rasistiska organisationer. Det kan vara ett bra sätt att visa sitt avsky för sådana politiska strömningar. Det kan också vara OK att på olika sätt visa sitt missnöje när SD-representanter säger dumheter. Det jag vill varna för är att i tid och otid försöka stoppa möten, trakassera individer osv, dvs använda metoder som ”gemene man” – med rätta – betraktar som odemokratiska. Så länge som inte SD använder våld, försöker provocera fram eller uppmanar till våld, så finns det ingen vettig anledning för vänstern att själv tillgripa våldsmetoder. Så länge de inte heller stör ”våra” möten, så finns det ingen anledning att försöka sabotera deras: Dela ut flygblad, diskutera med åhörare och liknande är å andra sidan helt OK.

Minoritetsvåld mot enskilda personer och liknande är för inte vettigt ens om SD vore ett full-fjädrat fascistparti. Mot riktiga fascister är det ofta nödvändigt att ta till våld, men då inte som minoritetsvåld, utan för att försvara lokaler som tillhör fackföreningar och arbetarpartier, skydda demonstrationer och möten mot fascistiska angrepp, stoppa provokationer och angrepp mot homosexuella, invandrare osv.

En revolutionär kan inte vara mot användande av våld i alla situationer, men minoritetsvåld leder för det mesta åt h-e. Jag upprepar: Användning av våld kan bli nödvändigt som försvarsåtgärder, för att slå tillbaka angrepp, men bör absolut inte brukas av små, konspirativa grupper i offensivt syfte.⁶

Ytterligare ett argument som ibland används för att motivera att man stämplar SD som fascistiskt är att folk reagerar instinktivt mot fascism. Man ser det således som ett sätt att få folk att ta avstånd från SD. Och en sådan ryggmärksreaktion finns givetvis bland personer med klara vänsteråsikter, men det är farligt att tro att även ”Svensson” reagerar så. Om man använder etiketten ”fascism” i tid och otid riskerar innebörden att förflackas och resultatet kan bli att stora grupper människor **inte** reagerar på önskat sätt. Det kan t o m bli så att begreppet till slut får en positiv värdeladdning och det därmed blir oanvändbart: Jaså är det fascism, ja då kan väl det inte vara så farligt. Och då har man hamnat ur askan i elden, eftersom det banar vägen för riktig fascism, oavsett om den växer fram ur SD eller någon av de redan existerande fascistgrupperna.

Att i tid och otid skrika om fascism innebär att man nöter ut begreppet. Etiketten fascism ska vi ta till när vi har med riktiga fascister att göra, inte annars.

Hur effektivt bekämpa SD

Det finns få medvetna rasister i Sverige. Däremot finns många som – med rätt eller orätt – är kritiska mot samhällsutvecklingen och blivit skrämnda av islamistisk fundamentalism – en rädsla som SD knyter an till och underblåser. Att stämpla sådana strömningar som uttryck för fascism är varken korrekt eller speciellt taktiskt – det gäller istället att ta rädslan på allvar och med sakliga argument smula sönder SD:s överdrifter och demagogi och påvisa att SD:s politik inte är en lösning på problemen.

En framgångsrik kamp mot SD och det som det partiet står för kräver att man lyckas engagera dom arbetande. Basen i en sådan politik måste vara att bekämpa samhällsörättvisor, arbets-

⁶ Vänstern borde för på allvar försöka göra något att få stopp på den huliganism som ibland förekommer i samband med politiska manifestationer och som man brukar knyta till ”det svarta blocket”: våldsamheter i samband med möten och demonstrationer, fönsterkrossningar, stenkastning mot polis och liknande. Vissa brukar argumentera som så att här har vi att göra med uppretade ungdomar och kan inte göra så mycket annat än att passivt titta på. Den typen av resonemang innebär att man spelar rollen av svans till bråkmakarna, att man anpassar sig till och kapitulerar inför omogna ultravänsteristiska strömningar eller rena provokationer. Man sviker på så sätt sin politiskt ledande roll. För en revolutionär organisation som åberopar sig på marxismen borde detta vara oacceptabelt. Man har tvärtom till uppgift att försöka leda in rörelsen på rätt spår, dvs in på vägar som har utsikter att leda till framgång – och det innebär masskamp inte våldsamma minoritetsaktioner. Hur man taktiskt bär sig åt för att uppnå detta, det är en annan fråga, men att inte ens försöka, det är förkastligt. Om man inte lyckas få de grupper som sysslar med huliganism och minoritetsvåld att sluta upp med dumheterna så finns det en risk för att åtminstone delar av dem i allt större utsträckning marginaliseras och till slut förvandlas till rena rama terroristgrupperna, likt den tyska Baader-Meinhof-ligan eller de italienska Röda brigaderna som uppstod på 1970-talet.

En annan fara är att den ideologiska förvirring och oklarhet som karakteriserar ”det svarta blocket”, ihop med den förkärlek för våldsamheter och huliganism som delar av detsamma uppvisar, gör att det kan bli rekryteringsbas för fascister/nazister, något som man har sett tendenser till i bl a Tyskland (de ”autonoma nationalisterna”). Lägg märke till att för en ideologiskt förvirrad, ”arg”, ungdom så behöver inte steget över till fascismen vara särskilt långt, i synnerhet eftersom fascisterna även har en ”antikapitalistisk” sida att visa upp, dvs de utger sig för att vara mot kapitalismen (detta är inget nytt utan ingick även i den klassiska fascismens arsenal).

löshet, osv. I kampen för bättre levnadsvillkor så gäller det att engagera både infödda svenskar och nya svenskar (invandrare) – i den kampen har invandrare och svenskar gemensamma intressen. Det gäller att få folk att förstå att splittring mellan olika grupper på sikt inte gynnar någon annat än de som redan är privilegierade.

Hur en sådan kamp ska organiseras, vilka krav som är lämpliga att driva osv det måste diskuteras, men det är den vägen som kan leda till framgång.

I det här sammanhanget så skulle jag vilja peka på situationen på gymnasieskolorna, särskilt de yrkesinriktade gymnasierna. Det är skrämmande vilka höga siffror SD fått i skolval där. Det borde inte vara så. Det finns motsättningarna mellan olika grupper invandrare och ”svennar” – som ibland tar våldsamma former (vem har inte hört historier om detta). Ingen av de inblandade vinner något på det. Tvärtom. Här skulle vänsterorganisationer med förankring (på de aktuella skolorna eller i de invandratäta bostadsområdena) kunna göra en hel del för att sammanföra de olika grupperna, få dem att prata med varandra, argumentera för att de i grunden har gemensamma intressen osv och på så sätt motarbeta rasism och främlingsfientlighet i praktiken.

Debattera med SD

En annan fråga är hur man ska bemöta SD i tal och skrift? Vilka typer av debatter ska vi ge oss in på? Vilka frågor ska vi ta upp? Eller kanske vi ska undvika att debattera SD:s käpphästar? Jag anser inte det, inte minst därför att debatten kommer upp ändå, den svenska vänstern är för svag för att kunna styra vad som ska debatteras eller inte – och att hålla tyst innebär att andra får monopol på debatten och dess inriktning.

För att bli effektiv så måste kritik mot SD bygga på fakta. Det kräver att man sätter sig in i vad SD står för. Det kräver studier och analyser och det är givetvis jobbigare än att ta till etiketten fascism, men det ger oss också bättre och hållbarare argument. Det finns redan flera böcker som behandlar olika aspekter av SD och det finns tidningen *Expo* som gjort ett utomordentligt arbete för att avslöja den svenska högerextremismen. Låt oss använda oss av och slipa de argumenten.

Är SD rasister

Är det OK att beteckna SD som *rasister*?

Här skulle jag vilja svara både ja och nej, det beror på hur man använder begreppet och i vilket sammanhang.

Det är tveksamt om man kan beteckna SD som rasister i traditionell mening. Det finns förvisso uttalanden från SD:are som kan ge stöd för en sådan tolkning, men det finns betydligt fler uttalanden som pekar på motsatsen, dvs att SD inte bryr sig om hudfärg eller ”ras” eller ens om en person är invandrare eller inte. SD själv brukar t ex peka på att man har medlemmar som kommer från Mellersta östern – det verkar främst handla om kristna som uppfattat sig som diskriminerade i sina hemländer och som vill begränsa och motarbeta det muslimska inflytandet i Sverige.

Något som däremot är väldigt tydligt är att SD vill bevara *svenskheten*, den svenska (kristna) kulturen. Ur SD:s synvinkel är det centralt att invandrare försvenskas, dvs assimilerar den svenska kulturen (som SD uppfattar det). Allt som har anknytningar till ”främmande kulturer” ska bekämpas. Huvudfienden är dock islam, som framställs som något mycket främmande, skrämmande och skadligt (man har dock inget att invända mot den faktiskt dominerande anglo-amerikanska kulturen). Islamofobi intar en mycket viktig plats i SD:s politik och det kan man mycket väl se som en variant av rasism, ”kulturrasism”.

Det kan dock ha sina risker att beskylla SD för att vara rasister utan att kvalificera vad man syftar på. Ett exempel på detta var nyligen i en riksdagsdebatt där Mona Sahlin betecknade SD som rasister, varvid Åkesson kontrade med att SD minsann inte (likt sossarna) tagit ”initiativ till tvångsterilisering och rasbiologisk forskning”.

Hur karakterisera SD?

Och så till sist: Vad ska vi kalla SD för om inte fascister? Egentligen har jag inget bra svar på den frågan. Det finns inte någon riktigt bra benämning tycker jag – anledningen är att SD delvis är ett nytt politiskt fenomen. Samtidigt så tycker jag inte att etiketten är det väsentliga. Det viktiga är att avslöja deras politik, vad de står för och representerar i *sak*. Det är ändå på det planet som de måste nedkämpas.

Är det t ex korrekt att beteckna dem som *högerextremister*? Ja det är OK. Men det är samtidigt lite för ospecifikt för att vara riktigt bra. *Högerpopulister* är nog lite bättre, eftersom det anger att det är fråga om ett missnöjesparti med många populistiska drag (vilket högerextremister i allmänhet inte behöver ha).

Den svenska vänstern, SD och fascismen

Jag tar här bara upp den utomparlamentariska vänstern (dock ej SAC och organisationer med anknytningar till anarkismen).

Av de partibyggnade organisationerna tillhör de flesta numera i någon mening den trotskistiska traditionen (dit hör Arbetarmakt, Internationella socialister, Rättvisepartiet Socialisterna och Socialistiska Partiet).

Den är bara en av dessa organisationer som konsekvent driver tesen att Sverigedemokraterna är fascister, nämligen den lilla, huvudsakligen Göteborgsbaserade organisationen *Internationella socialister*. Det framgår inte minst av framsidan av det senaste numret av deras tidning (se bilden till höger).⁷



Rättvisepartiet Socialisterna (RS) och *Arbetarmakt* avvisar båda fascismstämpeln, däremot är det mer oklart hur de ser på vilka metoder som är acceptabla när man ska bekämpa SD.

Av dessa två framstår RS som mest extremt. De anser att det är riktigt att störa SD-möten och liknande (däremot är de emot fysiska angrepp på SD-medlemmar) och förespråkar dessutom uteslutning av SD:are ur facket, bara därför att de är SD:are.

Arbetarmakt intar en mer försiktig hållning och menar att mötesstörningar normalt bör undvikas, men kan vara OK i vissa sammanhang (då det finns speciella anledningar till detta), vilket är en rimlig *principiell* hållning – givetvis kan man inte avstå från t ex mötesstörningar under alla förhållanden: Det finns tillfällen då det *kan* vara motiverat, men det måste avgöras från fall till fall och tillgripas enbart när det finns starka skäl för detta. Det som blir den viktiga frågan beträffande Arbetarmakt är således var de drar gränsen, hur benägna de i *praktiken* är att stödja sådana aktioner.

Socialistiska Partiet (SP, som tillsammans med RS är den största organisationen med trotskistisk bakgrund) är *emot* att beteckna SD som fascister, men här finns det en minoritet som är av motsatt uppfattning och som också uttryckt den åsikten offentligt. SP verkar vara emot mötesstörningar och liknande.

⁷⁷ Se även artikeln av Amanda Dübeck i *Internationalen* nr 42/2010. Den finns här (ihop med en kort kommentar av Benny Åsman): [Vad är fascism och vilka är SD?](#)

Vad är en "ortodox" trotskistisk linje i SD-frågan?

Enligt min uppfattning kan inte en ordentligt skolad trotskist ha uppfattningen att SD är fascistiskt. Det är bara att läsa vad Trotskij⁸, Daniel Guérin⁹, Mandel¹⁰ osv har skrivit. Eller för att flytta längre fram i tiden: NPA-gurun Daniel Bensaid.¹¹ Som vi redan konstaterat så är det bara Internationella socialisterna som öppet står för en annan uppfattning. Och i SP, där det finns lika åsikter i frågan, är det därför heller ingen tillfällighet att det välskolade gamla gardet, såsom Göte Kildén, Benny Åsman och Anders Hagström går emot fascistetiketten¹², medan nyare stjärnor såsom Andreas Malm verkar anse att SD är fascister.

Vid sidan av "trotskisterna" finns två andra partibyggnadsorganisationer: *Kommunistiska partiet*, KP, och *Sveriges Kommunistiska Parti*, SKP, båda med rötterna i den stalinistiska kommunismen.

KP, de sk r-arna, är diffusa när det gäller karakteristiken av SD. I KP:s press finns artiklar där SD betecknas som fascister, men det verkar inte vara särdeles genomtänkt och baseras inte på en konkret analys. Till r-arnas heder bör det erkännas att de, åtminstone under senaste tiden, verkligen försökt argumentera mot vad SD faktiskt själva säger och påstår – och detta på ett ganska OK sätt.¹³ KP har också (mig veterligen) varit emot minoritetsaktioner, mötesstörningar osv riktade mot SD.

Ett problem med KP är att man aldrig kan vara säker på var de till slut kommer att hamna. I den stalinistiska traditionen, som r-arna tillhör och aldrig brutit med, så är det vanligt att beteckna allt möjligt som fascism och fascister – t o m socialdemokrater, för att inte tala om trotskister har fått den stämpeln. Vem av oss äldre minns t ex inte att r-arna på 70-talet kallade sossarna för socialfascister?

Och så slutligen SKP, den lilla resten av det gamla Moskvaorienterade APK. Något försök att analysera vad SD egentligen är för ett slags parti har SKP inte gjort – det har nog inte ens den teoretiska kapaciteten att försöka sig på något sådant – men det framhäver SD:s rötter i den fascistiska/nazistiska rörelsen och att det finns medlemmar som vädrat ståndpunkter som helt klart är nazistiska (t o m judehat). Men det är svårt av det dra slutsatsen att SKP anser att SD är fascistiskt, t ex kritiserar SD:s ledning för att den inte utesluter medlemmar som gjort sådana uttalanden (om man skulle anse SD vara fascistiskt så är ju en sådan kritik ganska poänglös).

Låt oss lämna de partibyggnadsorganisationerna och ta liten titt på den övriga utomparlamentariska vänstern.

⁸ Se [Kampen mot nazismen i Tyskland](#).

⁹ Guérins viktigaste arbete om fascismen (publicerat 1938) finns på engelska: *Fascism and Big Business*. Ett utdrag ur boken finns på webbplatsen Marxists Internet Archive, se [Fascism and Big Business](#)

¹⁰ Se [Förord till Trotskij's "Kampen mot nazismen i Tyskland -33"](#).

¹¹ När man tar en titt på t ex SP:s gamla teoretiska tidskrift *Fjärde Internationalen* (utgiven 1969-96) så finns där ingen artikel som ger stöd för att det är korrekt att beteckna partier liknande SD som fascistiska – tvärtom tar man avstånd från sådant. Se t ex [Vad händer i Frankrike](#), en intervju (från 1986) med den ledande LCR-ideologen Daniel Bensaid, som bl a diskuterar *Le Pens Front National*. Precis som SD har detta parti utnyttjat frågor som trygghet i städerna, invandrarearbetarna, arbetslösheten. Front National har fö nått sina bästa resultat i traditionellt starka kommunistpartifästen (jfr sossar som röstar på SD). Se även [Den nya fascismen i Europa – så ska den bekämpas](#) av Paul Clarke (från 1994), som också avvisar att de större partierna i den nya extremhögern skulle vara fascistiska.

¹² Se t ex följande artiklar på marxistarkivet: [Anders Hagström: Är SD fascistiskt?](#) och [Benny Åsman: Är Sverigedemokraterna fascister?](#)

¹³ Ett bra exempel på det är *Sverigedemokraterna och islamiseringsmyten* i *Proletären* nr 43/2010, som är utdrag ur tal av ordf. Anders Karlsson.

Kulturvänstern, dvs den som kommer till tals i *Aftonbladet*, *Arena*, *Ordfront* och liknande. Den är ganska ideologiskt oklar – de flesta är vettiga när det gäller frågan hur man ska agera mot SD – undvika våld och liknande, men man är betydligt slappare när det gäller att karakterisera SD – överhuvudtaget så verkar man ha svårt för att göra en verklig analys av vad SD är för något. Det hela är givetvis ett uttryck för den svenska vänsterns kris, ideologiskt och politiskt – man är inte förmögen att analysera verkligheten.

En annan kategori, som har vissa band till kulturvänstern, är de historiker, sociologer, filosofer, ekonomiska historiker osv med vänsteråsikter som finns vid våra universitet och högskolor. Vissa av dem har redan deltagit i debatten, men de skulle kunna göra betydligt mera för att undersöka, klargöra, debattera och sprida kunskap om såväl den historiska fascismen som de moderna högerextrema partierna och strömningarna.

Och så allra sist bör vi nämna *Clarté* och *FiB/K*. De har rötterna i den maoistiska rörelsen, men kan nog idag sägas sakna en mer definierad politisk hemvist – de är ”allmänt vänster”, även om en del av de gamla ränderna sitter kvar, bland åtminstone vissa av dess medlemmar och medarbetare. De har inte (och bör nog heller inte ha) någon enhetlig syn på SD, men de borde ändå kunna bidra till debatten.